

ГЛОБАЛ ЭДИЙН ЗАСАГ, САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛД ГАРЧ БУЙ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТОЙМ

2020 оны 4-р сарын 16-аас
23-ны байдлаар

ГЛОБАЛ ЭДИЙН ЗАСАГ, САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛД ГАРЧ БУЙ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТОЙМ

2020 оны 4-р сарын 16-23-ны байдлаар

КОВИД-19 цар тахлын өнөөгийн нөхцөлд глобал эдийн засаг, санхүүгийн зах зээлд томоохон өөрчлөлтүүд гарч байна. Эдгээр өөрчлөлтүүд болон эдийн засгийг тогтворжуулах зорилгоор улс орнуудын авч хэрэгжүүлж буй бодлогын арга хэмжээний талаар тухай бүр мэдээлж байх зорилготой долоо хоног тутмын гадаад орчны тойм мэдээллийн зургаа дахь дугаарыг хүргэж байна.

1 ДЭЛХИЙН ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЖ БУЙ НӨЛӨӨ

- Focus Economics агентлагаас 7 хоног бүр “КОВИД-19 өвчлөлийн дэлхийн эдийн засагт үзүүлэх нөлөө” түүвэр судалгааг олон улсын шинжээчдийн дунд хийж байна. Энэ оны 4-р сарын 22-нд зарласан түүвэр судалгааны үр дүнгээр **КОВИД-19-ийн дэлхийн эдийн засгийн өсөлтөд үзүүлэх нөлөө 3-5 нэгж хувь байна гэж шинжээчдийн 41 хувь нь үзсэн бол 28 хувь нь уг нөлөө 5 хувиас өндөр**¹ байна гэжээ. Мөн шинжээчдийн 29 хувь нь дэлхийн эдийн засгийн хямрал 2 улирлын турш үргэлжилнэ, 19 хувь нь 3 улирлын турш үргэлжилнэ гэж хариулжээ. Шинжээчдийн 77 хувь нь гол төв банкууд мөнгөний нэмэлт тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ, 64 хувь нь дэлхийн эдийн засгийн өсөлтөд үзүүлэх нөлөө U хэлбэртэй гэж үзэж байна гэж үзэв.
- Фитч агентлаг дэлхийн томоохон эдийн засгууд хөл хориогоо сунгаж, эрэлт хурдан сэргэхээргүй байгаа тул дэлхийн эдийн засаг 2020 онд 3.9 хувиар агших төсөөллийг 4-р сарын 22-нд зарлав. Тус байгууллага АНУ-ын эдийн засаг 2020 онд 5.6 хувиар, Евро бүс 7 хувиар, Их Британийн эдийн засаг 6.3 хувиар агшина гэж үзэж байна.
- АНУ-ын эдийн засаг 2020 оны 2-р улиралд 7.9 хувиар агших төсөөллийг 4-р сарын 17-нд Нью-Йоркийн Холбооны Нөөцийн Банкнаас зарлав. 4-р сарын 22-ны өдөр Сенат цар тахлаас эдийн засгаа хамгаалах 3 дахь ээлжийн багц санхүүжилт болох **484 тэрбум ам.долларын төсвийг баталлаа**. Үүнээс 320 тэрбум ам.долларыг нь жижиг бизнесүүдийг дэмжихэд, үлдсэн хэсгийг КОВИД-19 цар тахлын оношилгоог эрчимжүүлэх болон өндөр ачаалалтай байгаа эмнэлгүүдийн үйл ажиллагааг дэмжихэд төсөвлөжээ. АНУ-ын Ерөнхийлөгч Дональд Трамп энэхүү төслийг дэмжиж, гарын үсэг зурахад бэлэн байгаагаа мэдэгдлээ. Төлөвлөсөнөөр Төлөөлөгчдийн танхим 4 дүгээр сарын 23-нд санал хураана.
- ОХУ-д КОВИД-19 цар тахлын тархалт эрчимжиж буй тул **эдийн засгийн хямралтай тэмцэхэд ДНБ-ий 2.8 хувьтай дүйцэхүйц хөрөнгө зарцуулахаа** мэдэгдлээ. Оросын Сангийн сайд хэвлэлд өгсөн ярилцлагадаа “Үндэсний Баялгийн сангаас 2 их наяд рублийг газрын тосны үнийн уналтаас үүдэлтэй төсвийн алдагдлыг нөхөхөд зарцуулна” гэж мэдэгджээ. Мөн ОХУ-ын Төв банк

¹ Өмнөх 7 хоногийн түүвэр судалгаанаас 19 хувиар нэмэгдсэн.

жигжиг, дунд бизнесүүдэд хүүгүй, Засгийн газрын батлан даалттай зээл олгохыг дэмжсэн. Энэ нь ААН-үүд үүдээ барьж ажилгүйдэл газар авахаас сэргийлэх төлөвлөгөөний цөм гэж ОХУ-ын Сангийн сайд хэлэв. Төсвийн бодлогоор эдийн засгийг дэмжих арга хэмжээтэй холбоотойгоор төсвийн алдагдал энэ онд нэг их наяд рубль давж, төсвийн алдагдал болон төсвийн дэмжлэг нийтдээ ДНБ-ий 6.5 хувьтай дүйцэхээр байна. Түүнчлэн, ОХУ шаардлагатай санхүүжилтийг татахаар дотоодын зах зээлд 2.3 их наяд рублийн бонд болон 3.0 тэрбум ам.долларын евро бонд гаргаад байна.

- **Евро бүсийн үйлчилгээний салбарын PMI индекс 3-р сард 50 хувиар буурав** (Зураг 1.). Евро бүсийн үйлчилгээний салбарын PMI индекс 2-р сард 52.6 байсан бол 3-р сард 26.4 болж буурсан нь үйлчилгээний салбар Ковид-19-ийн шоконд хүчтэй өртсөнийг илтгэж байна. Үйлчилгээний салбарын PMI индекс 3-р сард Германд 31.7, Италид 17.4, Испанид 23, Францад 27.4 болж тус тус буурчээ².

Зураг 2. Евро бүсийн орнуудын үйлчилгээний салбарын PMI индекс огцом буурав.

- Европын эдийн засгийн судалгааны “The Zew” институцээс санхүүгийн зах зээлийн шинжээчдийн дунд гаргасан санал асуулгын үр дүнгээр 3-р сард хамгийн хурдтай унаад байсан Евро бүсийн эдийн засгийн цаашдын

төлөвийн талаарх үнэлгээ хөл хориог сулруулна гэсэн хүлээлтээр сэргэж эхэлсэн ч, 2008 оны хямралаас доогуур түвшинд байна.

- “Google Mobility Report”-оос цар тахлаас үүдэлтэй хөл хорио эхэлснээс хойш **Европын зарим улсуудын жижиглэнгийн худалдаа, хүнсний худалдаа, нийтийн тээвэр, ажлын байр, орон байр сууцны хэрэглээ хэр хэмжээгээр буурсныг тооцоолжээ.** Ихэнх улсад **жижиглэнгийн худалдаа хамгийн ихээр, дараа нь нийтийн тээвэр, ажлын байр, хүнсний худалдаа буурсан** бол байр сууцны хэрэглээ өссөн байна.
- **Европын орнууд хөл хориог алгуур сулруулж байна.** Итали, Испани, Австрид зарим үйлдвэр, барилгын ажил, зарим жижиг дэлгүүр, нийтийн цэцэрлэгт хүрээлэн зэргийг нээлээ. Дани улсад өдөр өнжүүлэх болон бага сургуулиуд, Норвегид цэцэрлэг, зарим хувийн эмнэлгүүдийг нээж, сургууль, гоо сайхны үйлчилгээг 4-р сарын 27-оос нээхээр байна. Швейцарьт 4-р сарын 27-ноос хөл хориог сулруулахыг мэдэгдлээ. Франц, Швейцарт цэцэрлэг, сургуулиуд 5-р сарын 11-нээс нээгдэхээр байна. Италид 5-р сарын сүүлээс хөл хориог бүрэн цуцлах магадлал өндөр байна.
- **Ковид-19-ын нөлөөгөөр Азийн эдийн засгуудад аялал жуулчлал, агаарын тээврээс гадна жижиглэнгийн худалдаа эрхэлдэг ЖДҮ-үүдэд ирэх санхүүгийн дарамт нэмэгдэж, хөрөнгийн гадагшлах урсгал эрчимтэй явагдаж, ханш нь суларч байна.** Индонезийн рупи болон Тайландын батын ханш Азийн улс орнууд дунд хамгийн ихээр суларчээ (Зураг 5.). 1997-98 оны Азийн санхүүгийн хямралтай харьцуулахад Азийн ихэнх улс орнуудын урсгал данс боломжийн, Төв банкны валютын нөөц хангалттай, санхүүгийн систем нь

² PMI индекс буюу менежерийн худалдан авагчийн индекс нь 50-с дээш утгатай бол тэлэлт 50-с доош утгатай бол агшилтыг илтгэдэг.

тогтвортой байгаа хэдий ч зарим эдийн засгууд шоконд хүчтэй өртөж болзошгүй байна. Тухайлбал, Индонезийн гадаад валютын өр маш өндөр, нөөц бага, дотоод болон үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээл нь гадаадын хөрөнгө оруулагчдаас шууд хамааралтай тул эмзэг байдал өндөр гэж үзэж байна. Эдийн засаг нь түүхий эдийн орлогоос хэт хамааралтай, хувийн хэвшлийн өрийн хэмжээ өндөр болон улс төрийн байдал нь тогтворгүй Малайз улс мөн эрсдэлтэй гэж шинжээчид онцлов.

- **Өмнөд Солонгосын эдийн засаг 1-р улиралд 1.4 хувиар агшсан нь 2008 оноос хойш хамгийн том уналт боллоо.** Солонгосын экспортын бараа бүтээгдэхүүний хамгийн том худалдан авагч Хятадын эдийн засаг агшиж, гадаад эрэлт буурсан нь ийнхүү өсөлтөд сөргөөр нөлөөлөв. **Сингапурын эдийн засаг 1-р улирлын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 2.2 хувиар агшив.** Японы үйлчилгээний салбарын PMI 4-р сарын урьдчилсан тооцоогоор 22.8 болж түүхэн доод хэмжээнд хүрэхээр байна.

Дэлхий нийтийн контейнерийн тээвэр ирэх саруудад 30 хувь хүртэл буурч, гадаад худалдаа агших төлөвтэй гэж

Блүмберг 4-р сарын 23-нд мэдээлэв. Одоогийн байдлаар контейнерийн тээвэр 15 хувиар буураад байгаа бөгөөд АНУ, Европт эрэлт буурч, агуулахууд дүүрсэн тул нэмж тээвэр хийх орон зай бага гэж олон улсын далайн тээврийн танхимын тэргүүн Esben Poulsen мэдээллээ.

- **Газрын тосны уналт гүнзгийрч байна.** Нью-Йоркод АНУ-ын газрын тосны 5-р сарын фьючерс үнэ анх удаагаа хасах ам.долларт хүрч унаад байсан нь тогтворжиж, 6-р сарын фьючерс үнийн хаалтын ханш 43 хувийн уналттайгаар 12 ам.доллараас доош тогтов. Цар тахлаас үүдэлтэй аж үйлдвэрлэл болон тээврийн салбарын зогсонги байдал, нефть хадгалах агуулахын багтаамжаас шалтгаалад үнэ унах дарамттай байв. Газрын тосны үнэгүйдэл нь Ковид-19-ийн тархалт өндөртэй байгаа экспортлогч орнуудыг эдийн засгийн хямралд хүргэж болзошгүй байна. Brent маркийн газрын тосны үнэ 24 хувиар унаж, \$19.3/баррель байна. Монгол Улсын гол жишиг болдог 92 октантай шатахууны үнэ Сингапурын биржид 1-р сараас хойш 70 гаруй хувиар буурсан бөгөөд одоо \$18/баррель орчим байна.

- Хятадын эдийн засаг 4-р сарын 17-ны байдлаар 95 хувийн потенциал ажиллаж байна**³. 4-р сарын 14-ний байдлаар жилийн 20 сая юанийн орлоготой том аж ахуй нэгжүүдийн 99 хувь, нийт ажилчдын 94 хувь нь ажилдаа эргэн ороод байна. Амралтын өдрүүдэд олон нийтийн идэвхтэй байдал 4-р сарын 4-ний өдрийн 67.8 хувиас 4-р сарын 11-ний байдлаар 73.8 хувь хүрч нэмэгдээд байгаа нь хүмүүсийн болгоомжлол алгуур буурч дотоод эрэлтийг дэмжих боломжтой гэж Блүүмбергийн шинжээчид дүгнэж байна. Түүнчлэн 4-р сарын 15-ний өдрийн байдлаар жижиг аж үйлдвэрлэлийн компаниудын 84 хувь, хувийн аж ахуй нэгжүүдийн 91 хувь, хоол хүнсний хангамжийн бизнесүүдийн /catering/ 87.4 хувь нь үйл ажиллагаагаа сэргээгээд байна⁴. Хятадын Тяншан дахь гангийн үйлдвэрүүд 4-р сарын 10-ны байдлаар 77.8 хувийн хүчин чадлаар ажиллав⁵. Хэдийгээр ажил эрхлэлтийн хувь болон үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаа хэвийн үеийн түвшиндээ хүрээд буй ч гадаад эрэлт саарсан, дотоод эрэлт нэмэгдээгүй байгаа тул гадаад худалдаа эрхэлдэг жижиг аж ахуйн нэгжүүдэд хүндрэлтэй хэвээр байна. Нийт нэхмэлийн компаниудын 85 хувь нь үйл ажиллагаагаа хэвийн түвшинд хадгалахад хангалтгүй захиалгатай байгаа бөгөөд өнгөрсөн 7 хоногт түүвэр судалгаанд оролцсон компаниудын 57 хувь нь захиалгууд нь цуцлагдсан гэж мэдэгджээ⁶. Иймд тус салбарт үйлдвэрлэлийн хүчин чадал ашиглалтын

хувь доогуур хадгалагдаж, судалгаанд оролцсон нийт компаниудын 9 хувь нь хүчин чадлынхаа 50 хувиас доогуур түвшинд үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

- Хятадын эдийн засаг 2020 оны 1-р улиралд 6.8 хувиар агшсан гүйцэтгэлийн дараа Блүүмбергийн шинжээчид төсөөллөө шинэчлэн 2-р улиралд 3.5 хувь, 3-р улиралд 5.3 хувь, 4-улиралд 6.1 хувиар өссөнөөр Хятадын эдийн засаг жилийн дүнгээр **2020 онд 2 хувиар өснө гэж өмнөх (1.4%) төсөөллөө сайжруулжээ**. Төсөөлөл Ковид-19 өвчлөлийн нөлөө энэ оны эхний хагаст үргэлжилж, дэлхий дахинаа 3-р улирлаас тогтворжино гэсэн суурь таамаглалд үндэслэв. Аж үйлдвэрлэл 3-р сард 12 нэгж хувиар сайжирсан хэдий ч өмнөх жилийн түвшнээс -1.1 хувиар буурсан бөгөөд төсөөллөөс бага уналт байв. Төсвийн хөрөнгө оруулалт оны эхний 2 сард жилийн 23.1 хувиар агшсан бол 1-р улиралд 12.8 хувиар буурсан үзүүлэлттэй гарав. Үүнд 3-р сард ажилчид ажилдаа алгуур эргэн орсноос гадна, төсөв мөнгөний бодлогын хүрээнд авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ дэмжлэг болов. Хувийн хөрөнгө оруулалт, өрхийн хэрэглээ саарсан хэвээр байгаа бөгөөд жижиглэн худалдаа 15 хувиас илүүгээр агшив.
- Ковид-19 өвчлөлөөс шалтгаалан эрэлт төдийлөн нэмэгдэхээргүй байгаа тул **коксжих нүүрсний дэлхийн зах зээл дээрх үнэ болон Хятадын эрчим хүчний нүүрсний үнэ бага түвшинд хадгалагдсан хэвээр** байгааг SXCoal 4-р сарын 19-ны 7 хоногийн тоймдоо

³ Блүүмбергийн шинжээчдийн тооцоолол. Үүнд тооцоололд вирусын голомт Хубэй муж ороогүй болно.

⁴ Хятадын Аж үйлдвэр, мэдээлэл технологийн яам болон Үйлдвэр худалдааны холбооны мэдэгдэл

³ Хятадын Аж үйлдвэр, мэдээлэл технологийн яамнаас хийсэн мэдэгдэл

⁴ Хятадын Үндэсний нэхмэл, хувцасны зөвлөлөөс энэ оны 4-р сарын 8-ний өдөр хийсэн мэдэгдэл

мэдээлэв. Хятадын голлох 3 муж болох Шаанси, Шанси болон Өвөр Монголын нүүрсний үйлдвэрлэл оны эхний 3 сард 581 сая тонн хүрч нийт үйлдвэрлэлийн 70 хувийг бүрдүүлж байна. Хятадын голлох 4 боомт дээрх нүүрсний нийт нөөц 4-р сарын 17-ны байдлаар 19.8 сая тонн хүрч өмнөх оны мөн үеэс 21.7 хувиар нэмэгдэв. Түүнчлэн нүүрс ашигладаг цахилгаан станцууд дээрх нөөц 16.3 сая тонн хүрч өмнөх оны мөн үеэс 8.4 хувиар нэмэгдэж 29 өдрийн нөөцтэй байна. 2-р улиралд дэд бүтцийн төслүүд эхэлснээр, гангийн эрэлт нэмэгдэж Хятадын жилийн үйлдвэрлэл өмнөх оны түвшинд хүрэх хүлээлттэй байна.

- **Хятадын төсвийн бодлого:** Төсвийн бодлогын хүрээнд тусгай зориулалттай Засгийн газрын бонд олголт болон орон

нутагт олгох зээлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх (local government debt sales) зэрэг арга хэмжээ авснаар ойролцоогоор 2020 онд 4-5 их наяд юанийн төсвийн зарцуулалт хийхээр байна. Төсвийн дэмжлэгийн нөлөөгөөр төсвийн алдагдал 2019 онд ДНБ-ий 5 хувь байсан бол 2020 онд ДНБ-ий 8-9 хувь хүрч нэмэгдэх төлөвтэй.

- **Хятадын мөнгөний бодлого:** Хятадын Ардын Банк (ХАБ) энэ онд бодлогын хүүгээ 0.3-0.4 нэгж хувиар бууруулахаар байгаа бөгөөд 4-р сард бодлогын хүүг 0.2 нэгж хувиар бууруулах хүлээлттэй байна. Мөн цаашид дунд хугацааны зээлийн хүүг бууруулах, жижиг дунд бизнесүүдэд хөнгөлөлттэй зээлийн нөхцөлийг дэмжих зэрэг арга хэмжээг авах хүлээлттэй байна.

	Бодит гүйцэтгэл						Товч тайлбар
	Үнэ 2020/04/21	Өөрчлөлт					
		өдрийн	7 хоног	сарын	оны эхнээс	жилийн	
Зэс	5000	2.2%	0.5%	10.5%	-17.1%	-21.3%	КОВИД-19-ийн нөлөөгөөр дэлхийн эдийн засаг агшиж, зэсийн эрэлт саарахаар байна. Гэсэн ч Хятадын үйлдвэрлэлийн салбар 95%-ийн потенциалаар ажиллаж байгаа мэдээ зэсийн үнэ өмнөх 7 хоногоос бага зэрэг нэмэгдэхэд нөлөөлөв.
Коксжих нүүрс	134.5	-	-	-	-	-33.3%	КОВИД-19-ийн нөлөөгөөр эрэлт нэмж буурах төлөвтэй. Хятадын голлох цахилгаан станцуудын нөөц 31 өдөр хүрч нэмэгдсэн, Австралийн нийлүүлэлт тогтвортой байна.
Төмрийн хүдэр	82.1	0.0%	-2.3%	2.7%	-11.2%	-6.7%	Хятадын аж үйлдвэрлэлийн эрэлт буурсан нь богино хугацаанд төмөрийн хүдрийн үнэ буурахад нөлөөлж байна. Нийлүүлэлт талаас илүү хувийг бүрдүүлдэг Австралийн нийлүүлэлт тогтвортой байна.
Алт	1686.2	1.7%	-0.2%	10.4%	12.2%	34.7%	Дэлхийн эдийн засгийн тодорхой бус байдал өндөр байгаа тул аюулгүй хөрөнгө оруулалтад тооцогддог алтны эрэлт нэмэгдэж байна.
Газрын тос (Брент)	19.3	5.4%	-26.4%	-24.6%	-69.3%	-72.5%	КОВИД-19-ийн нөлөөгөөр эрэлт огцом буурч, ОПЕК-ийн нэгдэл нийлүүлэлтээ бууруулахаар хүлээж байгаа ч энэ нь хангалттай биш тул үнэ өмнөх 7 хоногоос буурлаа.